

T o l l b a m o n d á s

2013 évfordulóiban gazdag esztendő volt. Számunkra fontos, hogy a magyar folklór kutatása is jeles évfordulókat ünnepelt. 1813-ban született Petrás Ince János, a moldvai magyarság önzetlen néprajzi gyűjtője. Családja Baranyából származott, de egyik ősük már a 17. században magyar nyelvű naplót írt a csángók történetéről. Bár Egerben folytatott teológiai tanulmányokat, a reformkor eszméitől lelkesítve élete, hivatása és tudományos munkássága a szülőföldjéhez kapcsolódik.

Ő a magyar folklór egyik legelső tudatos, rendszeres bemutatására törekvő gyűjtője. 1841 júliusában írta néhány nap alatt Feleletek című munkáját, a csángó irodalom egyik klasszikus művét. A Tudománytár 1842-es évfolyamában jelent meg, ezenfelül népdal- és balladagyűjtéseit hasonlóképpen ez a folyóirat tette közzé. Csángó tájszavakat, nyelvi sajátosságokat és folklóralkotásokat tartalmaz. 1874 és 1878 között Petrásnak mintegy két tucat közleménye jelent meg a Magyar Nyelvőr című folyóiratban, főleg népdal- és balladaközlések.

Kriza János a másik jeles néprajzkutató, költő, műfordító, unitárius püspök, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. Főművét, a Vadrózsákat – az alcíme szerint Székely népköltési gyűjtemény I. kötetét – százötven éve, 1863-ban adták ki Kolozsvárt. Tartalma szerint balladák, dalok, táncszók, találós mesék, népsajátosságok, népmesék, tájszótár, jegyzetek, néhány szó a székely nyelvjárásról. A munka kiadása gróf Mikó Imre áldozatkészségének köszönhető. A Magyar Tudományos Akadémia 1863-ban a Sámuel-díjjal jutalmazta a szerzőt. Újabb székelyföldi gyűjtésű balladái és dalai a halála után, 1882-ben jelenhettek meg, Arany László gondozásában.

(60 pont)

F e l a d a t l a p

1. Melyik illik a mondatba? Írd be a megfelelőt! (14 pont)

A kutatók szeretik a csodaszép zátonyát. A bajnok
korral-korall *hoszan-hosszan*

vezetett. Sajnos, a tempónk **Ki-ki** **magában, ne**
hanyatlík-hanyatlík. *higgyen-higgyen*

..... **el magát!** **a babával!** **a konyhát.**
hagyja-haggya *Játszunk-játsszunk* *Csempézték-Csempézték*

2. Írd le javítva a hibásan írt szóalakokat! (22 pont)

Bem tűzérsege jól harcolt. Nagy Péter tüzzel-vassal valósította meg a terveit. A nénik újjal mutogattak a fiatalokra. A vízi úton olcsó a szállítás. A magyar vízilabda világhírű. A felíratra a főnök felíratta a cég angol nevét. A tömeg újjongva ünnepelt. Nem beiratás, hanem beiratkozás történt.

.....
.....
.....
.....

3. Helyesbítsd az elhibázott j/ly-os szóalakok írását! (12 pont)

Relytélyes, furcsa estélyt adott az elnök, mintha hangyabojt vezényelt volna. Elfojtott izgalom lett úrrá a vendégeken. Volt, aki lesúlytva nézett maga elé: „Hely, de szeretnék inkább otthon lenni!” Volt, aki azt sem tudta, milye fáj. A szolgálat hejtállt, sulytásos uniformisban. A nehéz, folytó levegőben fojtott hangon fojt a tanácskozás. Apró zörejek hallatszottak, csöndes csevelyek susogtak. Végül erélyes hang szólt az erkélyről: „Eljött az elnök idelye!”

.....
.....
.....
.....

4. Írd le helyesen a szólásokban, közmondásokban eltévesztett szavakat! (20 pont)

Sokan küzdenek, de csak egygyé a győzelem. – Amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten. – Aki bottal köszön, annak dorongal felelnek. – Huzi, voni, tasziti, ha nem biri, ott hagyji. – Ha jösztek, lessztek, ha hoztok, esztek. – Mond meg az igazat, betörök a fejed!

.....

.....

.....

5. Írd le helyesen a tévesen „nagybetűsített” szavakat és kifejezéseket! (18 pont)

<i>A Szép Magyar Nyelvért Alapítvány</i>	<i>Bölcsész Doktor</i>	<i>Dumas Regény</i>	<i>Duna</i>
<i>Televízió Rt.</i>	<i>Eiffel Torony</i>	<i>Esterházy Miklós Herceg</i>	<i>Ferenc József</i>
<i>Szobor</i>	<i>Nagy Péter Cár</i>	<i>Október Hatodika Utca</i>	<i>Petőfi</i>
<i>Szülőház és Emlékmúzeum</i>	<i>Szabad Sajtó Utca</i>	<i>Török Birodalom</i>	<i>Víg Színház</i>

.....

.....

.....

.....

.....

6. Írd le a magyar helyesírás szabályai szerint a Weöres Sándor költői műfordításából vett szöveget! (12 pont)

*Szegfűvirágleheletzuhatagos örömillatu délövi szélben,
fülemüleszavu kusza méhzizegésü lugas susogó sűrűjében
Hari vigad a gyönyörü dalu kikeletben,
sírjon az elhagyatott, ime, táncol a vadörömü lánykaseregben. (Dzsajadéva)*

.....

.....

.....

.....

.....

J a v í t ó k u l c s

Tollbamondás

Kérem, hogy a címeket kiemelten diktálják. Nem kell leírni a „Tollbamondás” szót. Szokásaink szerint a bekezdések határán bemondjuk: „Bekezdés.”

Először folyamatosan, utána tagoltan, végül újra folyamatosan olvassuk a szöveget. A tagolásra: „Kétezer-tizenhárom” (szünet, majd halkabban, ismételve: „Kétezer-tizenhárom”, utána az eredeti hangerővel) – „évfordulókban gazdag esztendő volt.” – (halkabban, ismételve) „évfordulókban gazdag esztendő volt.” (az eredeti hangerővel) „Számunkra fontos” stb.

Licenciák a zsűri határozata szerint, meghallgatva a diktáló véleményét: pl. a „legelső” és a „tudatos” felolvasása történhetik tagolással is, ilyenkor vesszőt tehetnek közéjük a diákok.

Az „alcíme szerint” kezdetű közbeékelődést írhatják vesszőpárral, gondolatjelpárral vagy zárójelpárral egyaránt.

A hibátlan leírás **60** pontot ér. A hibapontok levonása a korábbi évek gyakorlata szerint, egységesen történik.

Feladatlap

1. Melyik illik a mondatba? Írd be a megfelelőt!

A kutatók szeretik a csodaszép **korall** zátonyát. A bajnok **hosszan** vezetett. Sajnos, a tempónk **hanyaglik**. Ki-ki **higgyen** magában, ne **hagyja el** magát! **Játsszunk** a babával! **Csempézték** a fürdőszobát. Hibátlanul **14** pont. Nem elég alul bekarikázni a helyes szót.

2. Írd le javítva a hibásan írt szóalakokat!

tűzérsege - tűzzel-vassal – ujjal – vízi úton – vízilabda – világhírű – felíratra – felíratra – ujjongva – beíratás – beíratkozás. Hibátlanul **22** pont, szavanként 2 pont.

3. Helyesbítsd az elhibázott j/ly-os szóalakok írását!

Rejtélyes, hangyabolyt, lesújtva, Hej, de, miye, helytállt, sujtásos, fojtó, folyt, csevejek, ideje. Hibátlanul **12** pont. (Rejtélyes = 1 + 1.)

4. Írd le helyesen a szólásokban, közmondásokban eltévesztett szavakat!

Sokan küzdenek, de csak egyé a győzelem. – Amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten. - Aki bottal köszön, annak doronggal felelnek. – Húzi, voni, taszíti, ha nem bír, ott hagyja. –Ha jösztek (vagy jöttök), lesztek, ha hoztok, esztek. Mondd meg az igazat, betörik a fejed! Hibátlanul **20** pont. A negyedik mondatban a népnyelvi (-i) szóalakok maradjanak meg, csak a magánhangzókat javítsa! A *jösztek* erdélyi forma, nem hiba. Minden-jó- javítás 2 pontot ér.

5. Írd le helyesen a tévesen „nagybetűsített” szavakat és kifejezéseket!

*A Szép Magyar Nyelvért Alapítvány Bölcsész Doktor Dumas Regény Duna
Televízió Rt. Eiffel Torony Esterházy Miklós Herceg Ferenc József
Szobor Nagy Péter Cár Október Hatodika Utca Petőfi
Szülőház és Emlékmúzeum Szabad Sajtó Utca Török Birodalom Vig Színház*

bölcsészdoktor, Dumas-regény, Eiffel-torony, Esterházy Miklós herceg, Ferenc József-szobor, Nagy Péter cár, Október hatodika utca, Szabad sajtó utca, Víg-színház. Hibátlanul **18** pont. Nem fogadható el a **6-a** vagy **6.** megoldás.

6. Írd le a magyar helyesírás szabályai szerint a Weöres Sándor költői műfordításából vett szöveget!

Szefűvirág-lehelet zuhatagos örömillatú délövi szélben,
fülemüleszavú kusza méhzizegésű lugas susogó sűrűjében
Hari vigad a gyönyörű dalú kikeletben,
sírjon az elhagyatott, íme, táncol a **vad** örömű lánykaseregben.
Hibátlanul **12** pont: a magánhangzók és az egybe-különírás 1-1 ponttal javíthatók.

7. Válaszolj Péter helyett Ferinek mind a levél, mind a kérvény hibáit kijavítva!

*Kedves Péter, (lehet ! is)
Kérlek, javítsad ki a kérvényem hibáit, te sokkal jobb helyesíró vagy,
2 2 Feri
Petőfi Sándor Gimnázium
2
Igazgatóság
2
Helyben Tárgy: Felvételi kérelem.
2
Tisztelt igazgatóság! (vagy: Igazgatóság!, Igazgatóság,)
Alulírott Szép Ferenc az általános iskolai bizonyítványommal jelentkezem. Kérem, vegyenek
2 2
föl a gimnáziumi tanulók közé.
2
Ebben az esztendőben fejezem be a Kossuth Lajos általános iskolai tanulmányaimat, és jó
2 2 2
néhány kedvező híradást olvastam a gimnáziumukról. Minthogy az általános iskolában nem
2 2 2
volt semmi problémám, biztos vagyok abban, hogy a középiskolában sem lesz.
2 2
Értesítést kérek, legyenek szívesek írni a címemre.
2 2 2 2
Tisztelettel,
Budapest, 2014. január 15. Szép Ferenc
1111 Budapest
Kossuth utca 11.*

Hibátlanul **42** pont (lehet). A pontértékeket a sorokban tüntettem fel. A középiskolában példában a kezdőbetű 2 pont, az egybeírás 2 pont.

Összesen: 14 + 22 + 12 + 20 + 18 + 12 + 42 = 140 pont.